

VILJAN PUNAHOMETTA ERITTÄIN VÄHÄN VIIME KESÄNÄ

Viime kasvukauden alku oli suosiollinen, ja viljakasvustot kehittivät tiheiksi ja reheviksi. Sen jälkeen alkoi pitkä kuiva jakso, mikä piti punahomeen riskin alhaisena, erityisesti alttiina kukinta-aikana. Viljojen DON-hometoksiinipitoisuudet olivat koko 2000 -luvun mittaushistoriaan nähden ennätysmatalia. Viljasadosta 99 % täytti elintarvikevaatimukset ja suuressa osassa viljanäytteistä ei havaittu joko lainkaan DON-hometoksiinia tai pitoisuudet olivat alle määritysalarajan. Hyvään tilanteeseen vaikuttivat todennäköisesti myös takana ollut ennätyskuiva kesä 2018, mikä ei suosinut punahomeiden lisääntymistä. Myös punahomesienilajistossa havaittiin muutoksia, ja vallitsevan *Fusarium graminearum* -sienen, joka on pääasiallinen DON-tuottaja, määrä oli nyt edellisvuosia selvästi vähäisempi.

Hyvästä tilanteesta huolimatta punahomeen riski on pidettävä mielessä myös tulevana kasvukautena, sillä punahomeella on hyvä kyky selvitä maassa kasvintähteissä ja otollisten olosuhteiden myötä se voi kehittyä ongelmaksi. Lämpö ja kosteus suosivat punahomeen leviämistä.

Hyvälaatuinen kylvösiemen terveen kasvuston perusta

Punahomeen riskiä voidaan vähentää viljelyteknisillä toimilla, joista tärkeimmät ovat hyvälaatuisen kylvösiemenen käyttö ja viljelykierto. On tärkeä huolehtia oman kylvösiemenen kunnostuksesta, lajittelusta ja peittauksesta, tai käyttää tarkastettua ja peitattua ostosiemintä punahomeen leviämisen riskin vähentämiseksi. Peittäus varmistaa siemenen terveyden ja turvaa oraiden alkuunlähdön.

Viljelykierto, jossa viljaa ja erityisesti samaa viljalajia ei viljellä peräkkäisinä vuosina samalla loholla, katkaisee punahomeen leviämisen tehokkaasti. Samalla myös muidenkin kasvintähteissä säilyvien viljan lehtilaikkutautien riski pienenee. Kaikki viljelytekniset toimet punahomeen hallintaan on tärkeää ottaa käyttöön erityisesti kauralla, jolla on ollut seurantavuosien aikana viljoistamme eniten hometoksiiniongelmia.

Jos viljaa kylvetään viljan perään samalle lohkolle, pääsevät oljissa säilyvät punahomeet leviämään kasvaviin oraisiin jo varhain kasvukaudella sääolosuhteiden ollessa suotuisia. Jos viljelykiertoa ei pystytä noudattamaan, olkimassan muokkaus maahan tai kyntö vähentävät punahomeen tartuntariskiä.

Ottamalla viljelyyn sekä aikaisia että myöhäisempiä lajikkeita, joilla kukinta rytmittyy eri aikaan kasvukaudesta, voidaan hajauttaa riskiä sille, etteivät tartunnalle otolliset sääolosuhteet osu samaan kriittiseen hetkeen koko viljelyalalle.

VYR jatkaa ensi kesänä viljan DON-toksiiniseurantaa ja tiedottaa tilanteesta kasvukauden aikana sekä korjuukauden lähestyessä. Lisäksi tulee käyttöön Luonnonvarakeskus Luken riskiennustepalvelu, jossa voi seurata DON-hometoksiinin riskiä lohkotasolla eri puolilla Suomea.

Lisätietoja:

Sari Peltonen, ProAgria Keskusten Liitto, p. 050 341 4406, sari.peltonen@proagria.fi

Veli Hietaniemi, Luonnonvarakeskus Luke, p. 029 5326126, veli.hietaniemi@luke.fi

Mirja Kartio, Ruokavirasto, p. 040 534 5510, mirja.kartio@ruokavirasto.fi

Elina Sieviläinen, Ruokavirasto, p. 040 848 6094, elina.sievilainen@ruokavirasto.fi